

ساماندهی بافت فرسوده با استفاده از شهرسازی نوین

نویسندگان:

مریم آزادی

مهندس پژمان ایران دوست

سرشناسه	آزادی، مریم، ۱۳۵۷ -
عنوان و نام پدیدآور	ساماندهی بافت فرسوده با استفاده از شهرسازی نوین/ نویسندگان مریم آزادی، پژمان ایران دوست.
مشخصات نشر	اصفهان: سناگستر، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	۸۹ ص.: مصور، جدول، نقشه.
شابک	۹۰۰۰۰ ریال: 978-600-8736-55-4
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
یادداشت	کتابنامه: ص. ۸۹-۸۷.
موضوع	نوسازی شهری
موضوع	Urban renewal:
موضوع	نوسازی شهری -- ایران
موضوع	Urban renewal -- Iran:
موضوع	نوسازی شهری -- ایران -- اصفهان
موضوع	Urban renewal -- Iran -- Esfahan.
موضوع	نوسازی -- ایران
موضوع	City planning -- Iran
شناسه افزوده	ایران دوست، پژمان، ۱۳۵۶ -
رده بندی کنگره	NA: ۹۰۵۳ ن ۴۱۹ ۱۳۹۶
رده بندی دیویی	۷۱۱/۵
شماره کتابشناسی ملی	۴۷۵۹۸۵۹

انتشارات سناگستر (۰۹۱۱۱۷۱۱۴۲)

نام کتاب:	ساماندهی بافت فرسوده با استفاده از شهرسازی نوین
نویسندگان:	نوبت چاپ:
مریم آزادی - پژمان ایران دوست	اول
مدیر تولید: سید محمد رضا سمسارزاده	
صفحه آرا: هنگامه قهرمانی	تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
طراح جلد: دانیال نصر اصفهانی	قیمت: ۹۰۰۰ تومان
پایگاه اینترنتی:	شماره استاندارد بین المللی کتاب:
www.iranpub.com	۹۷۸-۶۰۰-۸۷۳۶-۵۵-۴

فهرست مطالب

۵		مقدمه
۹		فصل اول
۲۳		فصل دوم
۳۳		فصل سوم
۴۵		فصل چهارم
۶۲		فصل پنجم
۸۰		فصل ششم
۸۸		منابع

www.ketab.ir

مقدمه

بررسی نوسازی بافت های فرسوده و نحوه مداخله در بافت کهن شهر اصفهان با توجه به اصول نظریه شهرسازی نوین و تاثیر آن بر کالبد شهر (مطالعه موردی: محله طوقچی)

مقدمه

بیش از پنداره است که محله های قدیمی شهری به فراموشی سپرده شده اند. بسیاری از بافتهای سنتی که زمانی مایه افتخار شهرها بودند بیش از پنجاه سال است که در حال فرسایش رها شده اند. تقریباً تمامی جمعیت این مناطق نابینا شده و میراث تاریخی، فرهنگی و اجتماعی ویژه محله های مختلف با منرض شده و یا در حال انقراض اند. تنها اندکی از بناها که به سختی به روی پای ایستاده اند به یادگار مانده اند و یادآور معماری و شهرسازی گذشته اند. هرچند که حرکت هایی پراکنده در سالهای اخیر در بهسازی و مرمت بناهای ارزنده به چشم میخورد. اما، حساسیت ها هرچه کمتر شده و هم در میان مسئولان و هم در میان مردم حدود زیادی مصونیت ذهنی ایجاد شده است. طرحهای جامع، طرحهای تفصیلی، و ضوابط منطقه های در اهداف پیش بینی شده شکست خورده اند. در مناطق مرکزی و محله های قدیمی شهرها، نه تنها گذار از سنت به تجدد تحقق نیافته، بلکه با مقاومت سرسختانه این مناطق در مقابل مظاهر تجدد، عملاً هیچ گونه بهسازی و مرمتی نیز صورت نگرفته است. در نتیجه پیامدهای طراحی و، ضوابط ساخت و ساز به صورت مانعی بزرگ، به فرسایش روز افزون بافتهای سنتی انجامیده است. بافت های کهن شهری ثروت ملی محسوب می شود و نسل حاضر تنها نسلی نیست که از آن بهره می گیرد. بخشی از این ثروت به آنانی که آن را

آفریده اند و بخش اعظم آن به نسل های آتی، تعلق دارد این بافت ها جزئی از سرمایه ملی و فرهنگی آن ها است که نه تنها محل سکونت و معیشت میلیون ها نفر محسوب می شود، بلکه نماینده و معرف هویت شهرها و حتی کشورها نیز می باشد. با این وجود اغلب اینگونه بافت ها از شرایط نامناسب کالبدی، اجتماعی و کالبدی-اجتماعی رنج می برند. (محمدرضا بمانیان و همکاران، ۲۰۱۳) ماهیت ویژه شهر کهن و بافت های شهری فرسوده، هر گونه بی توجهی به آن را از جهات مختلف مردود می سازد. از جهت اقتصادی: چون دارای امکانات بالقوه ای اعم از زیر ساختی و روساختی است؛ از جهت فرهنگی: چون خاستگاه شهر امروزی و یادگاری از فرهنگ و تاریخ پیشین است؛ از جهت اجتماعی: زیرا چه در صورت متروک شدن و چه تراکم کاربری های نامناسب، بخشی از جامعه و ضامن زندگی انسان می باشد؛ از جهت کالبدی: چون با وجود همه فرسودگی هنوز دارای ارزش های معماری و شهرسازی یکتایی است. از سویی دیگر این بافتها به دلیل قدمت و در اکثر موارد فرسودگی و فقدان تأسیسات و خدمات اولیه و ضروری برای زندگی شهری امروز، در پاسخ گویی به نیازهای شهروندان خود دچار نارسایی های اساسی می باشند. همین امر خود باعث تخلیه این بافت ها توسط ساکنان می و قدیمی و حرکت سکونتی آنان به سمت فضاهای جدید یا پیرامونی شهر گشته و به تبع آن، مهاجرت قشرهای کم درآمد و روستایی به این بافت ها رو به فزونی می گذارد. (محمدصالحی و همکاران، ۱۳۹۳) بررسی رویکردهای مداخله در بافت های شهری نشان دهنده وجود تحولات در آنها و تأکید بر احیای محلات به عنوان سلول های شهری در چهارچوب نظریه توسعه پایدار است. همچنین میزان و محل چگونگی این مداخله طیف های گوناگونی را در بر می گیرد، یعنی با تغییر موقعیت و شرایط بافت ها در

مناطق مختلف روش‌ها نیز تغییر خواهند کرد. شناسایی ارزش‌های نهفته در بافتهای تاریخی اعم از تاریخی، فرهنگی، اجتماعی و تلاش جهت تبلور این ارزشها در ساختار کالبدی بافت امروزی، عامل موثری جهت حفظ و احیاء این بافتهای می باشد اصلی ترین هدف و راهبرد اساسی اقدامات مداخله‌ای برای بهسازی و نوسازی بافت تاریخی و طراحی آنها، بازگرداندن این مجموعه به چرخه زندگی است. زنده ماندن بافت در گرو فعالیت و مشارکت آن در زندگی جاری در شهر است. بنابراین اهتمام به نوسازی و توجه جدی نسبت به آنان می تواند ارزش نوسازی را در جامعه تثبیت و نهادینه کند. (عندلیب، ۲۰۱۴) در برنامه ریزی های فیزیکی یا کالبدی شهر، اصولاً بدون توجه به ساختارهای اقتصادی اجتماعی و فرهنگی شهروندان نمی توان به اقداماتی اساسی و بنیادی دست زد. هرگونه مداخله در بافت های شهری، باید نظام ارزشی، ایدئولوژیکی و اقتصادی شهر را مورد توجه قرار دهد. شهرسازی نوین پاسخ سالمی به مشکل گسترش انبوه حومه‌ای و دگرگونی صنفی همراه آن در زندگی مرکز شهری است. همچنین به عنوان رویکردی جدید در شهرسازی، در پاسخ به محلات ناپایدار به وجود آمده، شکل گرفت. اهمیت بررسی و تحلیل این الگو، به دلیل تأثیرگذار بودن آن در برنامه‌ریزی در تمامی سطوح، و در نظر گرفتن مسایل اقتصادی، اجتماعی و زیست‌محیطی است. ضمن آنکه اصول ارایه شده نظریه شهرسازی نوین، در توسعه شهری، توسعه‌های جدید، توسعه‌های درون‌زای بافت و به خصوص در برنامه‌ریزی محلات شهری، اهمیت قابل توجهی دارد. (عماد کتابچی و همکاران، ۱۳۹۱) بافت قدیم و تاریخی شهر اصفهان با مساحتی بالغ بر ۱۳۰۰ هکتار نه تنها در میان شهرهای کهن بلکه در گستره شهرهای تاریخی جهان از جایگاه رفیع و شایسته‌ای برخوردار

است. ولیکن به دلیل فرسودگی کالبدی و فقدان استاندارد های ایمنی، استحکامات و خدمات و زیرساخت های شهری علیرغم برخورداری از ارزش های هویتی از منزلت مکانی و سکونت پایینی برخوردارند. شهر اصفهان به رغم طرحهای اجرا شده در جهت احیا و نوسازی، نتوانسته آن گونه که شایسته قدمت و توانهای موجود آن است، در مسیر توسعه پایدار فضا گامی موثر بر دارد و همچنان شاهد گریز جمعیت از بافت های تاریخی و گسترش افقی شهر هستیم.